

het sovonblok

Het P.T.T.-project.

Voor veel vogelaars is het PTT-project één van die vagere tellingen "waar ze wel eens van gehoord hebben".

Misschien kennen ze verhalen van routes door vooral saaie landschappen, op tijdstippen wanneer geen andere vogelaar er over denkt om naar buiten te gaan. Waarbij gekeken wordt naar soorten die op 1 januari al aangekruist zijn op de jaarlijst en waar voor de rest van het jaar niet naar hoeft te worden omgezien.

Als die vogelaars vernemen dat P.T.T. een afkorting is van Punt Transect Telling dan weten ze eigenlijk nog niet veel meer. Vandaar dat deze keer het SOVON-blok gevuld is met een beschrijving van de nestor van de SOVON-projecten.

PTT-project: ontstaan en doelstelling

In 1978 is het project door SOVON gestart. Het begon met een beperkt aantal van 55 telroutes, in de loop van het project is dat aantal gestegen tot ruim 400 in 1985.

Zoals we straks zullen zien, komt het hogere aantal telroutes de kwaliteit van de gegevens ten goede en wordt het project daardoor steeds belangrijker. De doelstelling van het project is namelijk om vast te stellen welke veranderingen jaar na jaar optreden in de aantallen van in Nederland voorkomende vogelsoorten.

Uit de resultaten van de getelde routes wordt een zgn. indexcijfer berekend dat kan gelden als relatieve maat voor de aanwezige aantallen vogels. Het gaat er dus niet om de exacte, absolute aantallen te weten te komen; getracht wordt toe- of afnames van de soorten bij te houden.

De praktijk van het PTT-project

Er worden twintig telpunten uitgezet die met elkaar een traject vormen

dat op een gemakkelijke manier kan worden afgelegd op de fiets of met de auto.

Die twintig punten kunnen in één SOVON-blok liggen maar dat is zeker niet noodzakelijk. Het is voor de waarnemer leuk om zoveel mogelijk elementen die in het landschap voorkomen, mee te nemen in de telpunten. Zo is het bijv. op het Hogeland jammer om alleen telpunten langs de ruilverkavelingswegen te leggen. Veel spannender is het om punten strategisch op een kruispunt van sloten, bij een kerkhof of aan de rand van een boomgaard te kiezen.

Wanneer deze punten gekozen zijn, worden ze op een kaart ingetekend en dan kan het tellen beginnen. In ieder geval in december, maar liefst ook in augustus november en februari wordt op elk punt exact 5 minuten waargenomen en alle vogels worden genoteerd. Het afwerken van het hele teltraject duurt, afhankelijk van vervoermiddel en afstand tussen de punten, meestal een halve tot driekwart dag.

De waarnemingen worden landelijk verwerkt en aangezien de PTT-routes aardig homogeen verspreid liggen over het land, geven de resultaten een verantwoorde weergave van de aantalsveranderingen.

In Groningen is het gebruikelijke beeld te zien dat de rond de Stad de meeste routes liggen (zie fig.1.).

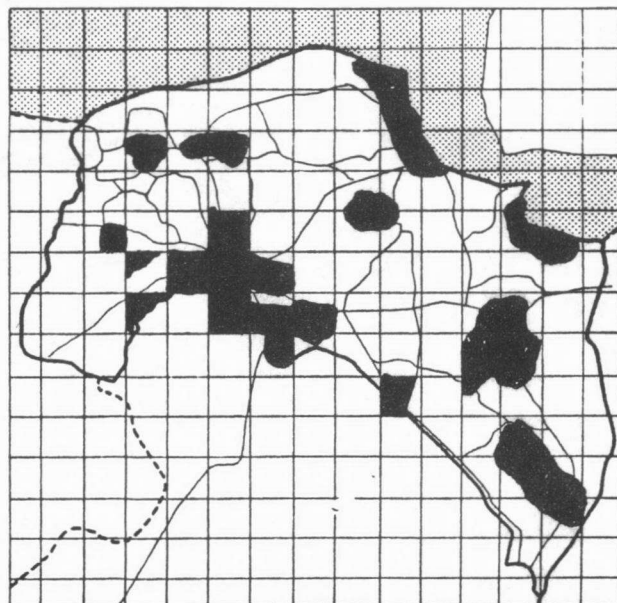

Fig.1. PTT-routes in Groningen, bijgewerkt tot juli 1986.

Enkele resultaten van het PTT-projekt

In de PTT telperiode van 1978 tot 1986 zijn er veel strenge winters geweest (in 1979, 1984 en 1985) die de stand van bijv. winterkoning en waterhoen in aanzienlijke mate hebben beïnvloed (fig. 2 en 3). Ook onbekende ontwikkelingen werden dankzij het PTT-projekt bekend. Wist u dat de pimpelmees achteruitgaat? Zie figuur 4. Afgezet tegen het landelijk totaal lijkt Groningen van haast alle soorten lage aantallen te hebben.

Tenslotte: hoe meer routes er zijn, des te nauwkeuriger kunnen aantalsveranderingen van soorten worden bijgehouden. Als er maar genoeg routes zijn, kan ook van zeldzame soorten de stand bijgehouden worden. Voor het projekt is continuïteit ook belangrijk: een éénmaal ingestelde route moet liefst zo lang mogelijk geteld worden.

"Dat is allemaal goed en wel", denkt u wellicht, "maar het blijft een rottelling om te doen"! Mij baserend op ervaringen van meerdere PTT-tellers, waag ik dat te ontkennen. Het is interessant om van een route gedurende meerdere jaren veranderingen te volgen; tijdens het tellen en tussen de vijfminutenperiodes door zijn er verrassende soorten te zien en voor calvinistische vogelkijkers kan dit dagje-het-veld-in de voldoening geven dat het nuttig is. Bent u nieuwsgierig geworden naar het PTT-tellen?

U kunt informatie krijgen bij:
Alco van Klinken, v.Sijsenstraat 54a
9724 NR Groningen, tel.050-123975.

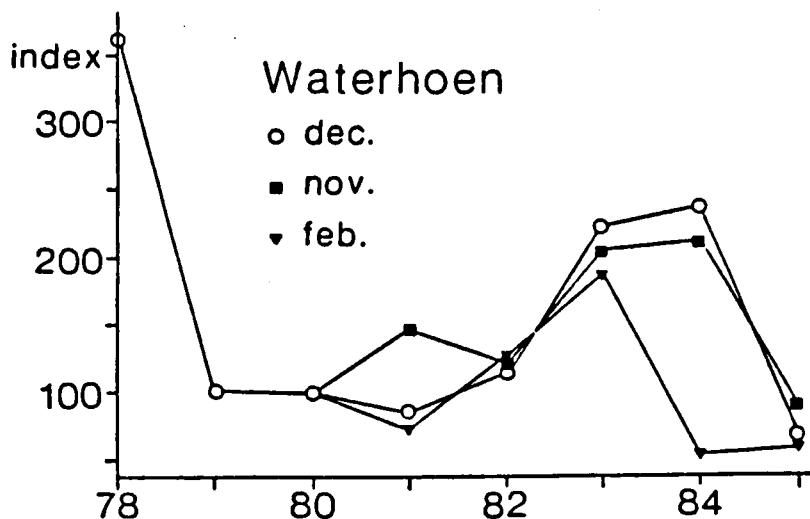

Fig.2. Verloop van het waterhoen over de jaren.

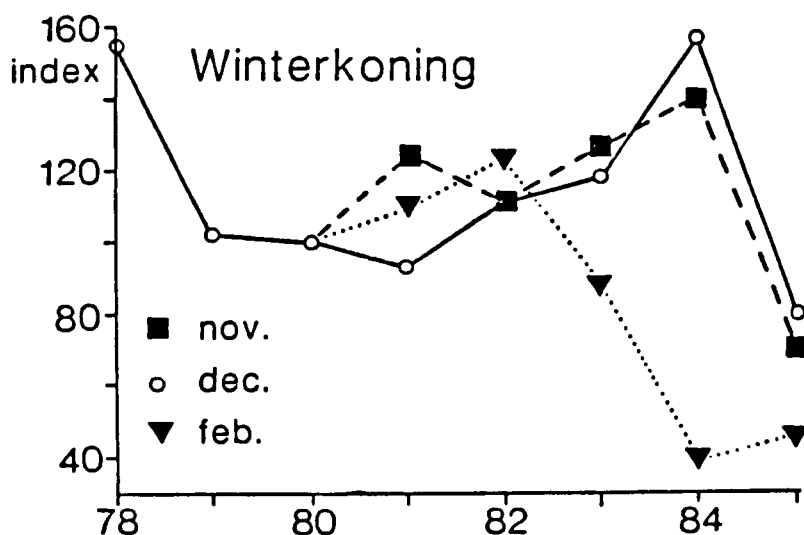

Fig.3. Verloop van de winterkoning over de jaren.

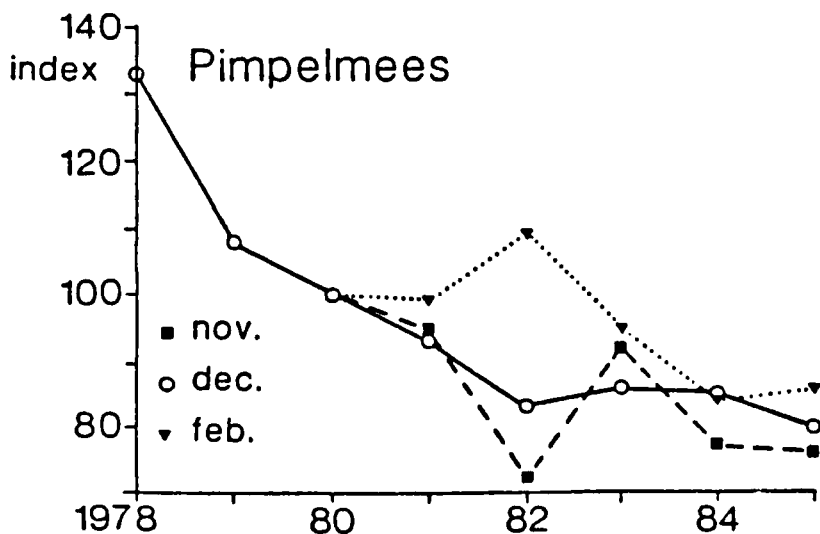

Fig.4. Verloop van de pimpelmees over de jaren.